

Uppdrag till skolmyndigheterna om kvalitet och likvärdighet

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens skolverk (Skolverket), Statens skolinspektion (Skolinspektionen), Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Skolforskningsinstitutet att utreda och lämna förslag på delmål och indikatorer för uppföljning och analys av skolhuvudmännens verksamhet och resultaten av denna verksamhet. Myndigheterna ska även analysera och sammanställa avgörande framgångsfaktorer för skolutveckling samt lämna förslag på vad som ska tas upp i en framtida dialog mellan stat och huvudmän. Förslagen och sammanställningen ska utformas så att måluppfyllelse, indikatorer och framgångsfaktorer kan redovisas och analyseras med avseende på kön där det är relevant.

Utgångspunkt för uppdraget är 2015 års skolkommissions (Skolkommissionen) betänkanden Samling för skolan – Nationella målsättningar och utvecklingsområden för kunskap och likvärdighet (SOU 2016:38) och Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35). Myndigheternas förslag behöver inte begränsas av nu gällande författningar eller organisation.

Närmare om uppdraget

Delmål och indikatorer som ger en nationell bild och kan användas för uppföljning

Regeringen har beslutat om nationella målsättningar för ett sammanhållet skolsystem (U2018/03428/S). I Skolkommissionens betänkande Samling för skolan finns förslag till delmål kopplade till sådana målsättningar. Myndigheterna ska med utgångspunkt i de nationella målsättningarna och Skol-

kommissionens förslag till delmål och indikatorer lämna förslag på delmål och indikatorer som kan användas i statens uppföljning av skolhuvudmännen och ligga till grund för analys av verksamheten. Delmål och indikatorer ska tas fram för samtliga skolformer inom skolväsendet och fritidshemmet.

Delmålen och indikatorerna ska vara utformade så att de även kan användas av huvudmännen för uppföljning av förskoleenheter, skolenheter, inklusive verksamhet som lagts ut på entreprenad, och vara ett verktyg för huvudmännen i deras systematiska kvalitetsarbete. Delmålen och indikatorerna bör kunna vara underlag vid resursfördelning och vid beslut om insatser hos huvudmännen. Delmålen ska också formuleras så att de är uppföljningsbara på nationell och lokal nivå.

Avgörande faktorer för effektiv skolutveckling

Skolkommissionen anser att skolans vetenskapliga bas och forskningsanknytning bör stärkas. Skolkommissionen framhåller bl.a. vikten av att man i arbetet med att främja förutsättningar för goda kunskapsresultat bör vägledas av och hålla fast vid vad forskning visat vara centralt, nämligen kvalitet i undervisningen. Med utgångspunkt i Skolkommissionens resonemang och de mål, krav och riktlinjer som finns i skolväsendets styrdokument ska myndigheterna analysera vilka faktorer och förutsättningar som myndigheterna bedömer är avgörande för att uppnå hög kvalitet och likvärdighet i skolväsendet och som bedöms vara centrala för en effektiv skolutveckling. Myndigheterna ska sammanställa faktorerna. De faktorer och förutsättningar som myndigheterna enas om ska vara konkreta, praktisknära och enkelt kunna användas av huvudmän för att utveckla verksamheten. Myndigheternas analys och sammanställning ska bygga på bästa tillgängliga kunskap om effektiv skolutveckling. Myndigheterna ska också redogöra för analysen.

Innehåll i dialog mellan stat och huvudmän

Skolkommissionen har lämnat förslag om innehåll i statens dialog med huvudmännen. Dialogen föreslås bl.a. handla om resultatutveckling, vidtagna och planerade åtgärder, förbättringsområden utifrån skolornas styrkor, att ”good practice” identifieras och sprids, samt nätverksbyggande och självvärdering. Vidare menar Skolkommissionen att de nationella målsättningarna, som kommissionen föreslog i delbetänkandet, ska vara en viktig utgångspunkt för samarbetet med huvudmännen.

Skolmyndigheterna träffar i dag, utifrån olika uppdrag och syften, huvudmän i ett antal olika konstellationer och forum. Myndigheterna ska analysera dessa situationer och den dialog som genomförs i dag och utifrån detta lämna förslag på vad som ska tas upp i en framtida statlig dialog med huvudmännen.

En utgångspunkt är att myndigheternas samlade kunskap om avgörande faktorer för en effektiv skolutveckling ska användas och förmedlas vid dialogen. Likaså bör de nationella målsättningarna och de uppföljningsbara delmålen och indikatorerna ligga till grund för dialogen. Myndigheterna ska även utreda och lämna förslag på om det bör finnas en koppling mellan dialogen med huvudmännen och tillsynen av huvudmännen och hur en sådan koppling i så fall bör se ut.

Genomförande och redovisning

Uppdraget ska redovisas gemensamt av Skolverket, Skolinspektionen, SPSM och Skolforskningsinstitutet. Skolverket ska vara sammankallande myndighet. Sammankallande myndighet ansvarar för att en dialog förs med Sveriges Kommuner och Regioner, Friskolornas riksförbund, Idéburna skolors riksförbund, Universitetskanslersämbetet samt universitet och högskolor om förslagen.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 28 augusti 2020. Myndigheterna ska hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) löpande informerat om uppdraget.

Bakgrund

OECD ger i sin rapport *Improving Schools in Sweden: An OECD Perspective* (2015) rekommendationer inom tre områden. Dessa områden är förutsättningar som gynnar kvalitet och likvärdighet i alla skolor, en långsiktig personalstrategi för att stödja hög kvalitet i undervisning och lärande och stärkt styrning och ansvarsutkrävande med fokus på förbättring. I rekommendationerna lyfter OECD bl.a. att man bör enas om indikatorer för att öka möjligheten till skolors utvärdering liksom självutvärdering och planering. Vidare lyfter OECD flera förslag om hur huvudmännen, skolor och personal bör stödjas i sitt arbete.

Regeringen tillsatte i april 2015 Skolkommissionen i syfte att skapa förutsättningar för att höja kunskapsresultaten, stärka kvaliteten i

undervisningen och öka likvärdigheten i skolan. En utgångspunkt för Skolkommissionens arbete var OECD:s rekommendationer.

Skolkommissionen konstaterar att det behövs en högre grad av samling runt skolans uppdrag på såväl nationell som regional och lokal nivå och att staten behöver ta ett utökat ansvar när det gäller att stödja huvudmännen på regional nivå.

Skolkommissionen menar bl.a. att utgångspunkten för den statliga myndighet som ska möta och stödja huvudmännen ska vara skolhuvudmännens och skolornas behov av stödinsatser utifrån de nationella målsättningar som kommissionen formulerar. Skolkommissionen anser vidare att det bör genomföras resultatdialoger med varje skolhuvudman och rektorer avseende huvudmannens samtliga skolor. De nationella målsättningarna ska ligga till grund för dialogerna. Resultatuppföljningen kan läggas till grund för eventuell samverkan mellan staten och huvudmannen i utvecklings syfte. Dialogen är alltså ett sätt att identifiera behov av och initiera skolutveckling.

Med utgångspunkt i Skolkommissionens förslag fattade regeringen den 30 augusti 2018 även beslut om nationella målsättningar för ett sammanhållet skolsystem.

När det gäller tillgänglig statistik och data för uppföljning har flera myndigheter och andra organisationer sådan tillgänglig redan i dag. Skolverket har, baserat på regeringens ställningstaganden i propositionen Villkor för fristående skolor m.m. (prop. 2013/14:112), i uppdrag att utveckla och förvalta ett nationellt informationssystem för skolväsendet, med lättillgänglig information om skolors kvalitet och resultat som möjliggör jämförelser mellan skolorna. Informationssystemet regleras i förordningen (2015:195) om ett nationellt informationssystem för skolväsendet.

Skälen för regeringens beslut

Flera myndigheter besitter kunskap om och har erfarenhet av sådana faktorer och förutsättningar som kan vara avgörande för kvaliteten i skolan. Kunskapen behöver samlas, tydliggöras och förmedlas så att den kommer huvudmännen till del. Huvudmännens arbete med insatser och prioriteringar bedöms kunna underlättas om dessa kan baseras på samlad kunskap om avgörande faktorer och förutsättningar. Arbetet bedöms också bidra till en större helhetssyn på frågorna för alla som arbetar inom skolan. Den kunskap och de förslag som myndigheterna landar i bör också, för att få största effekt

på huvudmannnivå, förmedlas mer systematiskt till huvudmännen genom regelbunden dialog.

Det finns ett stort värde i att samlas kring ett antal nationella målsättningar, delmål och indikatorer som gör det möjligt att följa utvecklingen i svensk skola, i förhållande till de mål, krav och riktlinjer som finns i styrdokumentet. Delmålen och indikatorerna gör det också möjligt för huvudmännen själva att följa upp sin verksamhet utifrån ett gemensamt ramverk. Delmålen och indikatorerna bedöms tillsammans med den samlade kunskapen om avgörande faktorer för effektiv skolutveckling kunna bidra till en sammanhängande och gemensam syn på avgörande förutsättningar som huvudmännen bör uppnå eller behålla. Detta fokuserar arbetet och förenklar utveckling i syfte att nå en bättre verksamhet i förskola, skola, fritidshem och vuxenutbildning.

Dialogen mellan stat och huvudmän är en viktig del för att uppnå kvalitet och likvärdighet i svensk skola. En regelbunden dialog mellan stat och huvudmän ger staten möjlighet att få inblick i och följa upp läget hos respektive huvudman och möjlighet att se en nationell bild. Mot bakgrund av den samlade kunskapen om effektiv skolutveckling och vad uppföljningen utifrån nationella målsättningar, delmål och indikatorer visar för respektive huvudman ska staten erbjuda stödinsatser. En dialog med utgångspunkt i ovan ger bättre möjligheter för varje huvudman att erbjudas ett stöd utifrån sina villkor och behov.

På regeringens vägnar

Anna Ekström

Jonas Andersson

Kopia till

Universitetskanslersämbetet
Sveriges Kommuner och Regioner
Friskolornas riksförbund
Idéburna skolors riksförbund